

(Блиц, 13.06.2009)

Резултати управо завршених ванредних локалних избора у три општине, а пре свега у Земуну и на Вождовцу, у много чему превазилазе њихов уобичајени, по правилу невелики шири политички значај. Њих одликује неколико битних карактеристика и поука. Прва је да је у Земуну и на Вождовцу одзив бирача био веома низак, иако је реч о првом проверавању њихове воље после преливања велике светске економске кризе у Србију. Разлог је, свакако, у политичкој апатији и незадовољству већине грађана тешким економским и социјалним стањем, као и успоравањем процеса евроинтеграција Србије. Друга карактеристика протеклих избора јесте први изборни наступ и успостављање и формалне изборне легитимности Српске напредне странке (СНС).

Трећа битна карактеристика избора, пре свега у два београдским општинама, јесте да су на њима победили Николићеви напредњаци, то јест да су освојили највише гласова, односно мандата. Наиме, у Земуну су освојили 23, а листа “За европски Земун” 19 мандата. Поређења ради, на прошлим изборима СРС је освојила 28, а листа “За европску Србију” 24 мандата. На Вождовцу је резултат нерешен (17:17), уз вероватноћу да СНС на крају добије још један мандат. На претходним изборима радикали су у овој општини освојили 17, а листа “За европску Србију” 24 мандата. У Косјерићу је убедљиво победила листа ДС (8:4 у мандатима). У исто време, у Земуну је СРС освојила свега седам мандата. То у збиру са мандатима напредњака износи 30, што је за два мандата више него што су јединствени радикали освојили на претходним локалним изборима у овој општини. У општини Вождовац СРС је освојила свега четири, а “стара” СРС на прошлим изборима – 17 мандата. Међутим, “нови и стари” радикали у овој општини у збиру су сада освојили четири, односно пет мандата више од коалиције “За европски Вождовац”. Резултати избора говоре да су напредњаци највећи добитници, а Шешељеви радикали највећи губитници јер их је СНС просто прегазила (у Земуну резултатом 23:7, на Вождовцу 18:4, а у Косјерићу 4:0 у броју мандата). Велики губитник је и ЛДП, јер ни у Земуну ни у Косјерићу није прешла цензус од 5 одсто, а на Вождовцу га је једва прешла (5,36 одсто) и освојила три мандата.

Следећа карактеристика локалних избора је да је после напредњака, највећи добитник коалиција СПС-ПУПС-ЈС. Наиме, у прошлом сазиву СО Земун, ова коалиција није имала ниједног одборника, а сада има четири, док су у СО Вождовац добили шест мандата, а у прошлом сазиву су имали три. Такође се нису обистиниле доста присутне прогнозе да ће коалиција ДСС - Нова Србија претрпети тежак пораз, односно да ће им СНС преотети велики део бирачког тела. Ова коалиција је, углавном, задржала досадашње бираче и мандате.

За Демократску странку, односно владајућу коалицију “За европску Србију” може се рећи да је њен резултат у Београду испод прогнозираног и очекиваног, поготово на Вождовцу, где је у последњих 15 година била на власти. Уобичајено је, додуше, да владајуће странке лошије пролазе на изборима, а нарочито ако не испуне знатан део предизборних обећања. А кад је у питању ова коалиција, управо је о томе реч. Наиме,

због светске економске кризе, обећани економски и социјални развој највећим делом су изостали, а за најмање годину дана су одложени обећани кандидатски статус Србије за чланство у ЕУ и визна либерализација. Такође, најављена оштра и успешна борба против корупције и организованог криминала далеко је испод изборних обећања и очекивања грађана. А то су (уз одбрану Косова) била кључна изборна обећања ове коалиције на прошлогодишњим парламентарним изборима.

У исто време, СНС је тактички вешто ублажила ранију радикалску екстремистичку и примитивну националистичку реторику и начелно подржала процес евроинтеграција Србије (али са Косовом у свом саставу). Тако СНС и даље успешно комбинује националистичку (мада ублажену) и наглашено социјалну пропаганду. То се показало као добар рецепт за политички успех у Србији.

Без обзира на чињеницу да се из протеклих локалних избора не могу извучити чврсти закључци за ниво Србије, неспорно је да се СНС намеће као убедљиво највећа и водећа опозициона странка деснице, а да ДС чврсто држи позицију лидера левог центра и демократске левице, то јест социјалдемократије. Ове две странке су супериорни лидери два велика политичка блока, што дугорочно може водити ка двостраначком систему.

Локални избори у два београдским општинама довели су до такве поделе гласова да ни ДС ни СНС не могу са својим “природним” савезницима формирати локалну власт. То би, евентуално, могла остварити СНС ако би радикали заједно са ДСС-НС, пристали на коалицију, што они енергично поричу. Решење за формирање власти у у Земуну и Вождовцу могло би бити у “историјском” споразуму ДС и СНС по узору на, до пре годину дана “немогућу” коалицију ДС и СПС. За разлику од државног нивоа, такав савез не би био неприродан на локалном нивоу, где се не решавају државна, већ комунална питања од интереса за свакодневни живот грађана. Уосталом, таква коалиција већ постоји у Пријеполу. Међутим, то решење, вероватно, није реално после изјаве М. Динкића да би у том случају Г17 плус изашла из владајуће коалиције на свим нивоима. Практично, преостају мало вероватне варијанте са мањинском “владом” СНС у Земуну, уз подршку ДС, и истом таквом “владом” ДС, на Вождовцу уз подршку СНС, или нова дуготрајна агонија са увођењем привремених мера, а затим одржавањем нових избора. Додуше, боље је и то него доводити у питање владајућу коалицију која релативно успешно функционише. Јер, како се каже, “не коље се во због кила меса”.